

Ганна ЗАІКА,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Наталя БАБІНА**, ст. викладач,
Олена ТОКАРЕНКО, к.е.н., доцент (БДПУ)

РОЗВИТОК «ТЕМНОГО» ТУРИЗМУ

Актуальність. На сьогоднішній день свідомість суспільства знаходиться під впливом політичних, соціальних процесів, що не могло не відбитись на уподобаннях та напрямках розвитку нових видів туризму таких як «темний» туризм.

Ступінь досліджуваності проблеми. Напрями розвитку «темного туризму» розглядали: М. Фоулі, Д. Леннон, А. Сітон, Ф. Стоун, Ю. Темний, Є. Рибаківа, В. Кляп, Т. Заставецький.

Мета і методи дослідження. Мета – визначити складові «темного» туризму та аспекти привабливості для туристів. Методи дослідження: аналітичний, пізнання.

Сутність дослідження. «Темний» туризм (чорний туризм, туризм суму, танатотуризм, туризм по в'язницях) – це один із видів пізнавального туризму, програма якого складається на основі відвідування місць, які пов'язані зі смертю, стражданнями людей, сучасних (діючих) військових зіткнень, стихійних лих, із природною/неприродною паранормальною активністю і тому подібне.

Вперше вираз «темний» або «похмурий туризм» (dark tourism) було застосовано в 1996 р. в журналі «International Journal of Heritage Studies». Потім, у 2000 р. вийшла книга «Темний туризм» авторства професорів Шотландського Університету Малкольм Фоулі і Джон Леннон.

До складових «темного» туризму слід віднести: туризм катастроф (відвідування місць, які постраждали від стихійних лих, «токсичні тури» по місцях екологічних катастроф); катастрофи космічних тіл; катастрофи у геосферах; катастрофи в біосфері; катастрофи соціальні; катастрофи техногенні; катастрофи в житті людей; катастрофи машин; містичний туризм (подорожі по місцях з паранормальною активністю); туризм по кладовищах; туризм «смерті» (цей вид спрямований на відвідування місць з трагічною історією: концентраційні табори смерті в Польщі, місця Голодомору в Україні, музеї тортур, в'язниці з суворим режимом, місця історичних битв і страт, райони, де скоювали злочини серійні вбивці) [1].

У кожній країні знайдеться місце, відоме своєю сумною історією. І туди також їдуть тисячі і мільйони туристів, щоб більше дізнатися і зрозуміти про події, які там колись відбулися.

Прикладами «темного» туризму вважають відомі замки в Шотландії, Англії, Франції, де відбувалися покарання, вбивства; місця насильницької смерті; колишні в'язниці, концтабори, камери смертників.

У нашій країні також є такі місця: Личаківське кладовище (Львів); некрополь М. Пирогова (Вінниця); Національний музей «Меморіал жертв Голодомору» та Бабин Яр (Київ); тюрма на Лонцького: музей у застінках колишньої катівні (Львів); музей «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні»; пам'ятник менонітам, жертвам сталінського терору та релігійних

переслідувань; «Тур до Прип'яті»; «Тур до Чорнобилю»; Лук'янівська в'язниця, м.Київ; Музей ВВВ, м.Київ; Львівський ізолятор-музей політичних репресій, м.Львів Байкове кладовище, м. Київ тощо [2].

Привабливість «темного» туризму для туристів наступна. Вчені-психологи мають багато версій, щодо пояснення причин тяжіння людей до трагічних місць. За однією з версій чимало людей відчувають емоційне збудження під час екскурсій, інші (вже після відвідування) отримують почуття ейфорії. Деякі ж туристи елементарно хочуть отримати адреналін або ж відчути страх (злякатися), для багатьох такі об'єкти туризму дають відчуття рівноваги та спокою. Професор Джон Леннон має іншу версію: він вважає, що темні місця захоплюють мандрівників здатністю людини творити зло. Багато людей навіть і не замислюються, що вибрана екскурсія відноситься до «похмурого» туризму, тому що їм цікаво було побачити відомі місця, про які вони дуже багато чули.

Існує багато сперечань щодо етичного аспекту «темного» туризму, адже на думку деяких експертів записування на відео та фотоплівку людського нещастя є аморальним. Інші ж стверджують, що візит до місць такого виду має сприятливий ефект, бо допомагає людству розібратися та збагнути історію і навколишній світ та зрозуміти людині просту істину, що ніхто не вічний і часу для здійснення добрих справ залишається не так багато.

На нашу думку, головне, під час таких екскурсій, проявляти повагу до жертв трагічних подій, до постраждалих, оскільки безліч туристів сприймають трагічні пам'ятки як розвагу і поведуться неетично.

Основні висновки. Відвідування об'єктів «темного» туризму сприятиме фінансовій допомозі, якщо на такий сектор туризму виникає попит.

ЛІТЕРАТУРА

1. «Темний» туризм як новий вид туризму. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/kravec2.htm (дата звернення: 23.02.2020).
2. Тенденції розвитку «темного» туризму та його мотиваційні аспекти. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/112.pdf> (дата звернення: 23.02.2020).

Мелана ЖУЛІНА,

студентка 3 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **Тетяна ЧЕРЕМІСІНА,**

к.е.н., доцент (БДПУ)

КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД В ПРОЦЕСІ РОЗРОБКИ І РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Актуальність. Останнім часом творчість дуже активно поширюється у різних сферах людської діяльності, зокрема в управлінні. Тому зараз все частіше постає питання доцільності використання креативного потенціалу менеджерів під час прийняття ними управлінських рішень. Тому креативний підхід в процесі розробки і реалізації